

HELYSZÍN

Az általunk választott benzinkút az Irinyi József utca és a Budafoki út sarkán áll. Ez egy környezetileg erősen terhelt terület, mindent elnyom a hat sávós főút zaja. A mi benzinkutunk szigetként terül el ezen minden oldalról utakkal határolt, barátságtalan helyen, teljesen függetlenül a környező beépítéstől, járókelők is jellemzően csak véletlenül tévednek a területére.

Ugyanakkor jelentős potenciál rejlik a helyszín alternatív közlekedési kapcsolataiban, közvetlenül mellette fut a biciklis sáv és alig pár lépésre van a villamosmegálló, ezek az adottságok az autós közlekedés várható visszaszorulásával egyre fontosabbá válnak.

A legnagyobb kihívást az jelentette, hogy megtaláljuk azt a célcsoportot, akik számára ez a hely ténylegesen vonzó lehet.

ISMERKEDÉS

A serdülők nehezen találhatnak megfelelő lehetőséget, hogy jól érezzék magukat és kikapcsolódjanak: a 12-18 éves korosztály számára kialakított terek meglehetősen limitáltak városszerte. A játszóterek már nem érik el az ingerküszöbüket, a felnőttek igényeire szabott kávézók pedig még nem elégítik ki a serdülők igényeit. Hajlamosak vagyunk úgy tekinteni erre az életszakaszra, mint egy rövid, átmeneti időszakra a gyermek és a felnőtt kor között, amin csak át kell esni.

A mi feladatunk egy olyan tér biztosítása, ami a környéken lakók széles körének vonzó lehetőségeket kínál, mindeközben egy új nézőpontból igyekszik kielégíteni a tinédzserek igényeit.

SZOCIÁLIS ASPEKTUS

A tervünk alapjául vett szakirodalom városi viszonylatban mérték fel a serdülők preferenciáit a publikus nyitott területeken (Public Open Space). A kutatások mind abba az irányba mutatnak, hogy a tinédzserek szignifikánsan jobban kedvelik az olyan privát vagy félprivát nyilvános tereket, amelyek rendelkeznek olyan téri elemekkel, amelyek bizonyos mértékű szeparációt tesznek lehetővé számukra.

A serdülők számára korlátozottak a köztereken rendelkezésre álló lehetőségek, gyakran a jelenlétüket akadályozó formális vagy informális korlátozások miatt: gyakran ki vannak zárva a hagyományos közterületekről (Owens, 2002).

A serdülők erre a kirekesztettségére úgy reagálnak, hogy a nyilvános terek rejtett vagy félreeső helyei felé húzódnak, amik lehetővé teszik számukra, hogy érvényesítsék az autonómiájukat és olyan környezetet alakítsanak ki, amely tükrözi függetlenségüket és társadalmi igényeiket.

Az irodalom hangsúlyozza, hogy a hasonló struktúrájú nyilvános terek pozitívan járulnak hozzá a serdülők jólétéhez, mivel átmeneti visszavonulást kínálnak a társadalmi nyomástól és a felnőttek felügyeletétől (Hecke és mtsai., 2016), ami elengedhetetlen a függetlenség felé vezető úton.

Ez a preferencia összhangban van a „környezeti önszabályozás” fogalmával, ahol az egyének olyan környezetet választanak, amely támogatja pszichológiai szükségleteiket, különösen a serdülőkorra jellemző intenzív érzelmi élmények során.

A szakirodalom hangsúlyozza a serdülőkor egy másik jellemző aspektusát is, ami nem más, mint a szociális közeg központi szerepe és a társakkal való interakció megnövekedése. Már az általános iskolába lépéskor elindul egy folyamat, ami a családi közeg felől az osztálytársak felé tereli a gyerekek figyelmét. Ez a fajta „átpártolás” a serdülőkor beköszöntével, 11-12 éves korban még intenzívebbé válik és egészen a gimnáziumi évek végéig jelentős a hatása.

Ebben az életszakaszban kiemelten fontossá válnak a kortársak, aminek a szabadidő közös eltöltésén túl pszichológiai vonatkozásait is alaposan megvizsgáltuk a tervünk készítése során. Szabadidejük nagy részét a velük hasonló korúakkal töltik, ami kulcsfontosságú a szociális identitás formálódásának időszakában.

A félig privát terek lehetővé teszik számukra, hogy kapcsolatot teremtsenek a kortársakkal, ami fejlődési útjuk alapvető összetevője, támogatva a stabil szociális identitás kialakulását és elősegítve a kortárscsoporton belüli hovatartozás érzését.

Ezek a rejtett helyek biztosítják a kamaszok számára a társadalmi szerepekkel való kísérletezéshez, a barátságok megerősítéséhez és a társaik közötti összetartozás érzésének kialakításához szükséges magánszférát.

Ezek a gyakran rejtett vagy félig privát területek lehetővé teszik számukra, hogy elmeneküljenek a naponta tapasztalt strukturált és néha korlátozó környezetből. Itt a serdülők érzelmi megkönnyebbülést is találhatnak: a természetes, elzárt környezetek például „pihentető” tulajdonságokkal rendelkeznek, szünetet biztosítanak a társadalmi nyomástól, és békés környezetet a stressz és az érzelmek kezeléséhez (Korpela & Hartig, 1996). Így fontosnak tartjuk, hogy a növényzet szerves részét képezze a tervünknek.

Az a szabadság, hogy ezekben a kiválasztott környezetekben összegyűlhetnek, lehetővé teszi a tizenévesek számára az önszabályozást, a gondolkodást és a feltöltődést, ami segít nekik megbirkózni a kamaszkor hullámvölgyeivel.

TÉRSZERVEZÉS

A tervezési folyamatban Tánczos Tibor iskolaépítészeti és oktatási tereket elemző munkáját vettük alapul, mivel a tizenéves korosztály számára az iskola a közösségi élet alappontja.

A benzinkút épülete gépjárművek számára készült, ez tükröződik a méreteiben és elrendezésében is. A mi feladatunk volt ezt a barátságtalan teret emberi léptékűvé alakítani, megfelelő tagolással gazdag térkínálatot biztosítani a használók számára.

A tizenéves korosztályon belül is nagy a szórás igények terén nemek és életkor szerint. Szerettünk volna olyan téri világot létrehozni, amely lehetőséget ad arra, hogy a fizikai aktivitás és a társas élet találkozzon egy közös térben, ahol az emberek kiszakadhatnak a városi szürkeségből.

Ahhoz, hogy egy közösség működjön, feltétlenül szükséges egy szociális mag. Ez egy többfunkciós, központi tér, amely egyfajta katalizátorként működik a szociális életben. Mivel ez az a tér, amelyet minden térhasználó érint, fontos a könnyű megközelíthetőség és a megfelelő vizuális kapcsolatok. Emellett lehetőséget kell biztosítani a kisebb csoportokban vagy egyénileg történő kikapcsolódásra, amelyhez elengedhetetlenek intimebb jellegű terek.

Ez a rendszer akkor tud jól működni, ha az elvi elrendezést a formavilág, az anyag és színhasználat is erősíti. Szerettünk volna elszakadni a fegyelmezett, geometrikus formáktól, hogy változatos és mozgalmas terek jöhessenek létre.

Funkcionális szempontból közelítve kiemelten fontos a benzinkúthoz tartozó shop. Úgy gondoljuk, hogy a megújult külső tér nem is kaphatna jobb kiegészítést, mint a jelenlegi üzlethelyiség, így nem is végeztünk rajta építészeti beavatkozást. A tapasztalat azt mutatja, hogy az ehhez hasonló rekreációs célú zónáknak alapvető követelménye a vizesblokk elérhetősége, az étel és italfogyasztás lehetősége. Szerettünk volna önkiszolgáló jellegű fogyasztói részt kialakítani, ezáltal a helyiség túlmutat egy egyszerű üzleten.

Így a benzinkút kereskedelmi funkciója részben megmarad, ami biztosítja a pénzügyi fenntarthatóságot. Emellett az állandó személyzet jelenléte növeli a felhasználók biztonságérzetét és csökkenti a rongálás kockázatát.

ESZKÖZÖK

Zsibongó

A közösségi tér magja, elsődleges találkozási pont és közlekedő tér. Elképzelésünk szerint aktívabb fizikai tevékenységek, játékok helyszíne.

Hálótér

Különböző méretű kifeszített hálókat helyeztünk el a fedett-nyitott tér peremén, olyan rekreációs zónát létrehozva, amely egyaránt alkalmas pihenésre és játékra. Szerettük volna a kreatív használatot előtérbe helyezni, úgy gondoljuk, hogy egy ilyen elem mindenki számára vonzó lehet.

Henger

A terünk elsődleges formai és téri alakító tényezője. A tető burkolatát kör alakú foltokban eltávolítottuk és az alattuk található ágyásokból borostyán fut fel a tetőszerkezetről függesztett hálón, intim elvonulóhelyeket hozva létre ezzel. A hengerek méretei is változnak, egyéni és csoportos igényeket szem előtt tartva.

Függöny

A főútvonallal határos oldalon elengedhetetlennek tartottuk a térelhatárolást. Ezt a hengereknél használt, növényvel futtatott hálóval oldottuk meg, amely a Hálótérhez kapcsolódik, lehatárolja az utcától.

STRUKTÚRA

A tervezés során kifejezetten kerültük a szögletes formákat és az egyforma tereket, ugyanakkor szükségessé vált egy olyan szerkesztési elv megformálása, ami ad a rendszerünknek valamilyen ritmust.

A strukturáltság első sorban az állandónak tekinthető beavatkozásokra terjed ki, vagyis a tető megnyitásaira, illetve az alattuk elhelyezkedő ágyásokra, ezeket a benzinkút szerkezeti raszterében helyeztük el. A többi eszköz – a háló adaptív természetéből adódóan – szervesen tud kapcsolódni az így kialakult rendszerhez.

ÖSSZEGZÉS

Bár a serdülő korosztályt szem előtt tartva terveztük a struktúrát, korántsem kizárólagosan nekik szól. Úgy érezzük, sikerült olyan teret alkotni, ahol nincs helyes vagy helytelen módja a használatnak és ahol mindenki megtalálhatja a maga nyugodt pillanatát vagy épp kalandos perceit.

